

1282

פרוטוקול מס' 28/ב

מישיבת ועדת החוקה חוק ומשפט, יתקיימה
ביום ד', י"ב בחדש תשרי (16.1.57) בשעה 8.30

ד.ו.ב.

חבריה

- חברי הוועדה:
- נ. ניר - היו"ר
 - מ. אונא
 - ב. אזניה
 - ע. איכילוב
 - מ. בגין
 - ז. הלל
 - ד. ורהוטסיג
 - ש. יוניצמן
 - י. יעשיהו
 - ש. רוזנברג
 - ח. רובין
 - י. שופמן

- מוזמנים:
- שר המשטרה פ. רוזן
 - ח. כהן - היועץ המשפטי לממשלה
 - ד"ר יזיק - מטעם משרד המשפטים
 - מר רוזנפלד - " "
 - גב' לנדאו - " "

סדר היום

חוק בתי המשפט (גמר הדיון).

היו"ר נ. ניר: אני נותן את הישיבה.

בהתאם להחלטת הוועדה נחזור לדיון היושבועיים
13(א), 31 ו-40 ובסך נסיים את הדיון בחוק בתי המשפט.

ח. כהן: ברצוני להודיע כי ברשות שר המשפטים יאוגוסטוביץ
הודעתו בפני הנציגים הנכבדים-החורגים, שופטי
הגלום הראויים ומנהל בתי המשפט, על החידושים ליחודו בחוק בתי המשפט כפי
יושדת החוקה חוק ומשפט החליטה עליהם, מתוך הכתיבות שיחכך ויוכנסו עוד
שנויים. חובתי שלא יהיה זה מן הראוי להזכירם יודעו לשופטים מתוך
מסר החוקים בלבד, ללא הודעה מוקדמת כלשהי. למרות תגובות השופטים לא מעתי
כי הם רוצים להביא עוד הצעות לשנויים, פרט לשנויי שהבאתי גמם נשיא בית
המשפט העליון ושנחשבלו בינתיים על ידי הוועדה.

דעיף 31

ג. רוננברג:

המטעם. ל דעיף זה כוונתו את הרי"א, כי אם נקבע אליבא דכולנו שכל בית מטעם יהיה כפוף להלכה הנטמקה בבית המטעם העליון, לא יוכל הדבר להתגבש כל עוד נאמר שבית המטעם העליון לא יהיה כ"ף להלכה. מטעם הוא עצמו. יתכן ויהיו שני פסקי דין של בית המטעם העליון, והרי זה הורט את ההנחה עליה המעיף בנוי. זו תהיה רק פיקציה ולכן מוטב היה למחוק אותה ולהשאיר את המעיף בצורה זו. הצעתו היא להשאיר את המעיף אך למחוק את הרי"א.

ח. רובין:

אני בעד מחיקת המעיין כולו, כי אין בו צורך. למעשה גם היום מתמכרים על פסקי דין קודמים ויש רציפות בפסיקה. אם יש לנו קל בהלכה, מניחים גם היום לפרט כאילו כך היה מתמיד, וגם להבא יעשו ודאי כך.

הנימוק המקרוני להתנגדותי למעיף זה היא, שהוא בא להטוך פסק דין על טופט לחוק. אילו ראו לקבוע שחובת התקדים חלה לגבי פסקי הדין על כל בתי המטעם, הייתי מתנגד לכך גם כן אך היחה בכך שלמות. אם באים לטבוע כי רש - לפסק דין של בית המטעם העליון יש כח מחייב, מבטלים למעשה את מקלטו של בתי המטעם המחוזיים. מאחר שאני רואה בסעיף זה רק יצירת סיבוכים חדשים ללא צורך, אני מציע למחוקו.

י. שו"מ:

החוק כולו בנוי על הערכה מרובה ודרך ארץ בפני בית המטעם העליון. דוקא כאן י"א חבר הכניחו רוננברג מחוץ הנחה כאילו עלולו נומני בית המטעם העליון לנהוג בפרזות ולשנות את פסקי הדין חדשים לבקרים. יכולים אנו להיות ימוכים ובטוחים כי במידה ויחליט בית המטעם העליון לשנות הלכה נטמקה על ידי קומפלט אחר שלושפטים ישנה זאת רק אם יהיו לפניו נמוקי חכמים ורביניים מאד. א אין זו גישתנו לבית המטעם העליון, צריך לשנות את כל המסורות ההולנדר לו מחוק. לכן אני חושב כי הנוסח המוצע הוא הטוב ביותר.

יא. הלל:

אני מוכן לקבל המעיף זה, אך דומני שהניסוח לקוי. נאמר כי כל בית מטעם יונחה על ידי פסקי דין של בית מטעם גבוה ממנו, ואילו לגבי בית המטעם העליון נאמר כי אין הוא קטור בהלכות של עצמו. יוצא מכאן כאילו החכוננו לומר שבית מטעם אחר אמנם קטור בפסקי הדין של עצמו ויוצא דבר מדור: בית מטעם אחר, לפיכך, אינו כפוף לפסקי הדין של בית מטעם מחוזי, אולם הוא קטור לפסקי דין של בית מטעם אחר. לאמיתו של דבר הכוונה היא לפסקי דין של עצמו אין כל פסק כי איננו קטור, אף לפסקי הדין שהוצאו ברמה גבוהה יותר יש רק כוח מנחה לגבינו.

ב. אזניה:

אני רוצה כי תינתן אמירות לבית המטעם העליון לזנות הלכה והוא פסק, אך יחד עם זאת עלינו לדאוג למידה מיניטלית טליצי ות על ידי התניית הדבר בהתייעצות מיוחדת במינה. לא הייתי רוצה שהלכה ננקבעת על ידי שלשה נומנים בבית המטעם העליון חסונה על ידי שלשה נומנים אחרים של אותו בית מטעם. כולנו מסכימים שאם מתברר כי הגיש הזמן לזנות הלכה, יש לזנות לא רקחוק אלא גם פרוטו. אולם אני טוען כי הדבר יהיה צפוי רק בהרכב רחב יותר של נומנים. אני מציע בחתי מטעם הכלול יהיו כפופים להלכה נטמקה בבית מטעם מחוזי ולא רק יונחו על ידה. אם ישנה חלוקה דעות בין בתי המטעם המחוזיים, הענין יגיע ממילא לבית המטעם העליון.

ג. יוניצמן:

למעשה חוזרים כאן חברי הוועדה על הנימוקים שהוצגו בדיון הלווד. ל דעיף זה, ונטמקה ממנו התלבן הנוסח שבהצעת החוק המחוקנת. הנימוק המקורי למתן כוח מנחה ולא מחייב לחקדימים היה, ייבמטעם צריך הטופט להיות כפוף אך ורק לפני דבריהם: לחוק ולמטעמו. אין קולקטיביות מאטוניה ל נומנים. על הוועדה לפרט את החוק לפני מטעמו הוא ולא אחרת. בזמנו היטמה הכנה חלק לחוק חוקה מאוט שהזמנים משתנים, ואילו כאן מציעים לתת קביעות דוקא לפרוטו של חוקים - קביעות שאין אילו לחוקים עצמם, הניחונים לנוי. כמובן שאין לגבי כוונה לצנזר, אך ברור גם אם אין חובת תקדימים מתחשב נומט בדעתו ונקולט על נומנים אחרים.

ט. בגין: את דעתי הנעתי בהזדמנות קודמת, ונתהרצוני רק להציע
 ניסוח טובה של העניין: (א) כל בית משפט יונחה
 על ידי הלכה הנכונה בבית משפט גבוה ממנו; (ב) הלכה הנכונה בבית המשפט
 העליון, כל שאר בתי המשפט יהיו כפופים לה, זולת בית המשפט העליון הדן
 בהרכב מורחב.

את יתקבל העניין כזה, התנגדה תהיה יציבות אך
 לא התאבנות. את רובית לאסור נזי הלכה, אין זה נאה שהדבר ייעשה
 על ידי אותו המסר של המסר הפסק את ההלכה הקודמת, לכן העניין הרכב
 מורחב.

ז. ורהפטיג: במקום "הלכות" אני מציע "מסקי דין", כי מנוחה
 זה מיתמע כאילו לא כל פסק דין מחייב או מנחה.
 כל בית משפט יוכל לטייך לפסק את פסק דין זה או אחר מחייב, ועל ידי
 כך לינוח את כוונת החוק. מוטב להסאיר את המצב כפי שהוא היום, בו ניתן
 לבית המשפט לקבוע רק מהו ה"אובייטר דיקטום" אך צינו יכול לקבוע הפסק
 דין על ידי הלכה כלל. אין לנו כל הגדרה מה זו הלכה.

אני מסכימה לדעה הנכונה כאן ואין להפוך את בית
 המשפט העליון למחוקק, ואת לא נקבע זאת בחוק ה יחליטו בעצמם הפסק דין
 שלה מחייב ללא אפשרות שנוי, וכל ידי כן יצמו עצמם מחוקקיה. אולם אני
 מציע כי רק המליצה של בית המשפט העליון תוכל לקבל החלטה להסות מהלכה
 הנקבעה קודם. את אומרים "הרכב מורחב" הרי זה כולל גם הרכב של חמשה,
 וזה יוכל לבנות הלכה הנקבעה אפילו בהרכב של שבעה. אפשר לקבוע זאת במעין
 זה, ואפילו גם לקבוע במעין (2)3 כי בית משפט עליון ברצותו להסות מהלכה
 הנקבעה קודם, יוכל להעביר את העניין להכרעה בפני המליצה.

ח. כהן: נכון ואי-כתיבה מפורטת של כוונת המחוקק לגבי
 כוח התקדימים היא התחמקות, ונוחנת אמירות לבתי
 המשפט לקבוע את הדבר בעצמם.

אינני מסכימה להחליף את המלה "הלכה" ב"פסק דין",
 כי הלכה היא מושג רחב יותר. את בית המשפט פסק כלל, כלל זה הוא המחייב
 ולא פסק הדין. אחת היציבות להבאת העניין זה היתה להיטטר מה"אובייטר דיקטום".

במעין (2)3 אין כל אורך להכניס שנוי, כי נאמר
 יאסור להעביר עניין למליצה מכל סיבה.

אני מוכן לקבל את הצעת חבר הכנסת בגין כנוחה
 סברה, אך בעיר ל"הרכב מורחב" י התנגדות נכרצת מצד נשיא בית המשפט
 העליון ואיזה שהוא מעין יטיל חובה לכנס הרכב של חמשה ומעלה. צריכה
 להיות אמירות של עיקול דעת בידי נשיא בית המשפט העליון איזה הרכב מחייב
 ענין מקויים.

ח. רובין: מתוך ניסוח העניין, בו מדובר רק על בתי משפט,
 לא ברור אם בית דין לכירות, או בית דין צבאי,
 יהיו קשורים בהלכות הנכונות בבית המשפט העליון. אני מציע להוסיף: הלכה
 הנכונה בבית המשפט העליון מחייבת כל מוסד ינוטי או מעין-אפוטי.

ז. ורהפטיג: את תחקבל הצעה זו, אמור לעצמי זכות להוסיף
 "למעט בית דין רבני".

היו"ר נ. ניר: באופן עקרוני אני מסכימה עי חבר הכנסת רובין,
 אך אינני חושב שנוחן היה להציעה הרגע האחרון ולכן
 אמנע מהצבעה.

ה צ ב ע ו ח

הוחלט לניח את העיקר כדלקמן:

(א) בית משפט יונחה על ידי הלכה שנפסקה בבית משפט גבוה ממנו.

התחייגויות: ב. אזניה מציע "יהיה כסוף" במקום "יונחה".
ז. ורהפטיג מציע "פיק דין" במקום "הלכה".

(ב) הלכה שנפסקה בבית המשפט העליון מחייבת כל בית משפט, זולת בית המשפט העליון שהוא יושב בהרכב של חמשה או יותר.

הפתייגויות: ז. ורהפטיג מציע "בהרכב מלא" במקום "בהרכב של חמשה או יותר".

ח. רובין מציע "מחייבת כל מוסד שפוטו או מעין שפוטו";

התחייגות אלה נוספות לע. איכילוב וז. ורהפטיג: "למעט בית דין רבני".

התחייגות להעיקר כולו: ח. רובין וז. רוזנברג מציעים למחוק את העיקר.

טעין 40

ז. ורהפטיג: ראוני להגביל את החלטת הוועדה לתקופה מסוימת, כדי לחייב אותו לקול את הענין מחדש לאחר תקופה זו, ולמנוע אדם יושב זמן בלתי מוגבל במאמר.

ח. כהן: טעין זה איננו ענין עונשין ואני מתנגד לה וך אותו לכך. אך למחוק את הענין בכלל, אך טעין כזה קיים בכל ארץ מתורבתת בעולמנו אצלנו קיים הענין מרגע ית תקופת המנדט ולא קרה המישהו יושב במאמר יותר מכמה פעמים בגלל התנהגות שלא כרגיל בבית המשפט.

ז. ורהפטיג: בחוק זה עונשין פליליים ולכן אפשר גם כאן לקבוע עונש פלילי על התנהגות בלתי מתאימה בבית המשפט.

ה צ ב ע ה

נוחח העיקר - אוטר

התחייגות: ז. ורהפטיג מציע "ובכל נעט לא יותר מחודש ימים".

טעין 13 (א)

ז. רוזנברג: הרוב וועדה החליט לחייב בית משפט מחוזי לדון בהרכב של שלשה גם בעבירות שיוצא המאמר עליהן מציע עד עטר שנית. לאור הבדקתי מהם סוגי העבירות אני מציע להפחית את התקופה באופן ייחודי בהרכב של שלשה גם בעבירות שהעונש עליהן הוא מאמר עד שבע שנים.

ח. כהן:

ה אלה הקובעת הימאה הועדה באמת רוצה לומר המוסטית
לחמל בהכוחו לפני ה-1 באפריל 1958. אחוז
העבירות אוחן מציע חבר הכנסת רוזנברג להוסיף הוא גדול ביותר מבין כל
העבירות המובאות בפני בית מוסט מחוזי, כי מאחר עד שבע שנים חל על כל
עבירות המוסט המוסטית, זיוף וכד'. את הוועדה רוצה להבטיח כי בתי
המוסט המחוזיים יוכלו לדון בהרכב לשלשה גרצח ובערעורי, כדאי להאיר
את העיף כפי שהוא.

ט. יוניצמן:

החלטנו לתת לטר המוסטית ארכה של שנה כדי להפעיל
את המעיף, ומובטחני כי אם יחברר הצורך בדחיה
נוספת תיכיה הוועדה גם לכן. אני חושב לכן לחשוב לקבל את הצעת מר
רוזנברג מבחינה עקרונית, ואולי יזרו הדבר את מטרד המוסטית להגיש
בהקדם הצעה מתוקנת לנסוח פקודת החוק הטלילי. דעתי היא כי אפילו על עבירות
הערונס החל עליהן הוא מאחר עד חמשה שנים, מר הראוי כי ידונו בפני שלשה
מוסטי.

י. יופמן:

אני חושב כי עלינו לקבל החלטות עניניות למען יעילות
המוסט, וגם החלטות הטגנתיות. אני מצטרף לכן להצעת
היועץ המוסטית להחיר את העיף בעינו.

ה צ ב ע ה

נוסח המעיף - אור

החתיבות לה"כ רוזנברג יוניצמן ורובין.

ח. רובין:

רצוני להעלות לפני הוועדה את הבקיה הבאה מצד המוסטית,
כי קביעת האגפית תהיה בידי בתי המוסט עצמם.

ח. כהן:

זהו ענין שבמכותו של מר המוסטית. לשוואטית נחונה
חמיד האמרות לננות לטר המוסטית שלא להפעיל את
המכותו זו, ויני יכול להבטיח כי לטר המוסטית ית תמיד אוןן קטבת לפניות
המוסטית.

היו"ר נ. ניר:

ועדת החוקה חוק ומוסט התחילה לדון בחוק המוסטית
לפני נה וטליה חדשים, ברא וחו לחבר הכנסת
אונא. אני מודה לו ולחברי הוועדה על תרומתם לעיובו של חוק זה.

בשבוע הבא יונח בתיקי חברי הוועדה הנוסח המופי
ל הצעת החוק, לעיון ולהגית היתייגותיהם. בעוד שבוע יונחו על שולחן
הכנסת הצעת החוק וההחתיגות, כך יאלי מניח כי תוך שלשה שבועות יעמוד
החוק לדיון בכנסת. אמנה לנציגות בבקיה באת הוועדה לדאוג כי יובטח
מאד בכבוד לקבלת חוק זה על ידי הכנסת.

י. יוניצמן:

אני מציע להזמין ג. את המוסטית העליונית לאותה
ישיבה בה ידון החוק.

היו"ר נ. ניר:

אבק את חברי הוועדה להכיה כי משה נקדיט את
ישיבותינו לשיון הדיון בחוק הכנסת.

ע. איכילוב:

אני מציע להחליט כי החל מישיבת יום ב' נדון
ברציפות בחוק הכנסת.

ב. אזניה:

אני מבק להחליט בענין זה רק ביום ד' הבא,
כדי למל חברי ייעתנו יוכלו להיות נוכחים.

ג.ר. המסמכים ס.ו.ו.ו.ו.ו.: גם אני מפקח את הוועדה לא להחליט אתה בענין זה, כי אני אביע בעדך הבא לקריאה רצוונה בכנסת את חוק הירווייה (חביקות מגרמניה), אמנה על הוועדה ובמקרה לדון בחוק זה בדחילות.

ג.ר. יוניצמק: אני בודק כי אני רוצה להחליט על יוני דרי למועד הוועדה, צריך לערוך זאת בנוכחות כל חבריה. אני מיישם לכן לקבל את העתק הכנסת אזניה לדחות את ההחלטה בענין הוויקן בחוק הכנסת לירושלם.

היו"ר נ.ו. ניר: אני מקבל פניה זו. ביום ב' יהיה עלינו לדון בחוק עובדי צבור, ובחוק הוטמנה החוקרית. בחלק זה ניגל היטיבה ביצע את עורכי הדין.

הי יבה ננעלה תי עה 10.40